

nov zahvalit. Slaba se nam je skozi celo zimo zaradi službe božje godila, kajti mladina rada sili v trge in mesta, kjer slabe družine ne manjka; ali potrpeti smo morali, kdor potrpi, si rožice sadi. Ko pa je v igred nastopila, pokazale so se nam res rožice. Dobili smo o veliki noči g. učitelja J. Polanca, ki je izvrsten orglar in učenik šolske mladine; Bog nam ga ohrani! — Le eno poglavitno srečo pogrešali smo še čimdalj, tembolj, ko smo morali k službi božji v sosedne fare hoditi. Z gorečimi željami smo čakali na ovi trenotek, ko nam bodo naš višji pastir, mili knezoškof, g. kaplana poslali. In res, hvala Bogu, zgodilo se je to 1. rožnika. Z nepopisljivim veseljem smo jih sprejeli. Bog nam jih mnogo let ohrani zdravega in krepkega na duši in telesu! — Naša fara se deli v tri občine, koje večinoma slovenski uradujejo. Črešnjevka občina je bila dolgo udana liberalizmu, vendar po hudi borbi smo ga pred dvema letoma pod »pustov prag« pokopali. Naj nikoli več cim ne poganja! Tudi šolski svet je dolgo nemčurske hlače nosil in trobil v palirski rog tako, da ga včasih nič nismo razumeli, ali vendar mu je za vselej odklenkalo. Izvolili smo si nedavno celo narodne slovenske može v krajni šolski svet. — Pretreška občina je imela ob volitvi dve stranki, kar je tudi »Slov. Gosp.« prošince bil nekaj omenil. Pri neki seji sta se nedavno stranki celo zedinili, ter si roko podali, v znamenje bratovske ljubezni in pa da »Slovenci smo, pa vsi iz srca«. Tako je prav! — Kakor okoliščine kažejo, da bi se v naši fari lahko bralno društvo osnovalo. Kaj pa čakate gg. predstojniki in narodni možje? Ali nič ne čitate »Slov. Gosp.«, kjer se tolikokrat bere, kako drugod v tem oziru napredujejo? Ali mora naša fara poslednja biti? Na noge torej, Slovenci! Saj zdaj imamo za to reč vnetega č. g. kaplana, samo prositi jih bo treba. Ali nimate mar sposobnih prostorij za to podjetje? Osnujmo torej kmalu prepotrebno bralno društvo na pravi katoliški podlagi!

Iz Stavešinc pri Radgoni. (Kresovi; nesrečna smrt.) Kakor že nekaj let sem, tako so tudi letos naši za narodno stvar navdušeni fantje priredili lepe kresove na predvečer slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda ter so krepko streljali. Največ zaslug pri tem hvalevrednem početju imata tukajšna fanta, Jaka in Jože Kavčič. Njima, kakor tudi vsem, kateri so k temu kaj pomogli, bodi izrečena srčna zahvala! Ta navdušnost za kresove je dokaz, da smo se tukaj že precej vzdramili iz narodnega spanja, da nas nobena nemškutarska sila ne bode mogla več v narodno spanje zazibati. Bog daj, da bode pri sv. Petru bralno društvo kmalu v življenje stopilo! — Žalostno smrt je tukaj pri nas storil Fr. Fekonja, mlad in močan, še komaj 36 let star posestnik. Popoldne 21. junija se je peljal na travnik po seno. Konji, kateri so ta dan že enkrat ušli, so bili seveda bolj plašni, ko drugokrat, zato so šli zmiraj kar skokoma, na nekem ovinku so še pa bolj naglo potegnili, in omenjeni mož, kateri je sedel na senenih lestvah, in menda ni dosti pazil, je tako nesrečno padel raz voz, ter se tako pobil, da je v par minutah izdihnil svojo dušo. Bog mu bodi usmiljen! J. D.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Letos ne bode splošnega avstrijskega katoliškega shoda, pač pa bode koncem oktobra deželni katoliški shod za Dolenjo Avstrijo. — Minister notranjih stvari je naročil deželnim oblastvom, da gledajo na

strogo izvrševanje predpisov o odvrčanju kolere, ki se je pred meseci zopet na Galiskem prikazala.

Cesko. Trgovinski minister, grof Wurmbrand potuje po tej deželi. Z njegovimi besedami, katere pri mnogih priložnostih izpregovori, niso nemški liberalci nič kaj zadovoljni. — V Přibramskem okraju je z veliko večino pri volitvah za državni zbor zmagal Mladočeh V. König. — Mladočeški poslanci so se zadnjo soboto sešli v Pragi, da bi se pred svetom pobahali s slogom.

Štajarsko. Deželni in državni poslanec za mestni volilni okraj Ljubno—Bruck, dr. Heilsberg, je na Dunaju umrl. Bil je eden glavnih vodij zedinjene levice. V Gradcu in na Dunaju se je večkrat pokazal hudega nasprotnika Slovencev. — Deželni odbor je izdal pismo na vse okrajne zastope, kako se naj postavnim potom zboljša živinoreja.

Koroško. Na Celovski gimnaziji je v zadnjem šolskem letu bilo 342 Nemcev in samo 68 Slovencev. Naj bo Slovencev prihodnjič trikrat več! — Kandidat katoliške stranke za prihodnje državnozborske volitve na Gorenjem Koroškem se imenuje posestnik Peitler v Rennwegu.

Kranjsko. V Ljubljani se bode osnovalo katoliško delavsko društvo. Bog daj, da kmalu! — Gorenji in Dolenji Logatec dobita vodovod; bržčas bode k temu država kaj pomogla. — Dne 5. avgusta se bode začela električna razsvetljava v Škofji Loki.

Primorsko. Goriški deželni šolski svet je zapovedal mestnemu zastopu v Gorici, naj sezida Slovincem ljudsko šolo v Gorici. Ali ta je kar napravil utok ali rekurs na ministerstvo. Upamo, da bode to bolj pravilno proti 7000 Slovencev, nego zagrizeni lahoni! — Na Goriškem se katoliški Lahi vedno bolj prebujajo; to se je videlo na shodu »katoliškega društva« v Flumičelu.

Hrvaško. Dne 12. t. m. je sabor začel zborovati. Predsednik zbornice se je spominjal pok. Carnota, predsednika francoske republike. — Govori se, da bi nekateri banovi pristaši radi poskusili na Hrvaškem s civilnim zakonom. Ne bode šlo!

Ogersko. Vodje Slovakov, Srbov in Rumunov so se zbrali nedavno na Dunaju, da se posvetujejo, kako bi mogli združeno delovati zoper kruto silo Madjarov. Hočejo prirediti več shodov. Naj jim bodo madjarski katoličani naklonjeni, in potem bode na Ogerskem moralo liberalcem odklenkati!

Vunanje države.

Rim. Pred nekaterimi dnevi se je avstrijski poslanik, grof Bevertera, mudil pri sv. očetu. Rekli so mu med drugim, da so letos prav zdravi.

Francosko. Posebni odsek obdeluje vladno predlogo o postopanju zoper anarhiste ali prekucuhe. — Dne 14. julija je na Francoskem narodni ali državni praznik. Letos je zaradi strahu pred anarhisti mnogo slovesnostij izostalo. Naj denar rajši dado revežem, katerih je tudi v tej državi dovolj!

Nemško. Državni zbor je sicer sprejel postavbo, da se smejo vrniti jezuiti, ali državni svet je ni hotel vsprejeti. Pri tem se je jasno videlo, da se socialisti ne bojé jezuitov, pač pa protestanti. Ti že vedó, zakaj. Misijonarjem redemptoristom je državni svet bil milosten.

Bolgarsko. Bivšega ministerskega predsednika Stambolova bi njegovi nasprotniki kaj radi dejali na tožno klop, pa mu ne morejo do živega. Torej ni tak hudobnež, kakor ga črnijo. — Bolgarski katoličani nameravajo osnovati društvo za izdajanje katoliških knjig in časopisov.

Srbsko. Ko je kralj bil v Carigradu, hotel je govoriti s sultanom zastran Srbov v Macedoniji, ali dr-

žavniki so mu to odsvetovali. — Grško in Srbsko se drugo drugemu prebližuje; bržčas je to naperjeno zoper Bolgare v Macedoniji.

Turško. Od dne 10. do 15. julija je bilo več groznih potresov v Carigradu. Mnogo palač in hiš je podrtih, nad 110 ljudij ubitih, sila mnogo pa ranjenih. Seli Galaterija in St. Stefano pri Carigradu sta popolnoma pokončani. Nepopisljiv strah je vladal med ljudstvom.

Azija. V Šöulc na Korejo je prišlo 6000 japonskih vojakov. Angleži hočejo posredovati med Kitajci in Japonci, da ne pride do vojske. Na Koreji so nemiri in je že več kristijanov ubitih.

Afrika. Na otoku Mladagaskar hočejo domačini konec storiti francoskemu gospostvu. — V Maroku so v Fezu Muleja Mohameda, brata sultanovega, zaprli v ječo, ker je odposlanec rahamskega rodu šuntal, naj ga proglasijo za sultana.

Amerika. V Severni Ameriki, kjer so napravili krvavi punt štrajkovci ali delavci, ki so delo ustavili, je štrajk končan. Predsednik zjedinjenih držav, Cleveland, je obljubil, da se izroči posebni komisiji pretresovanje o štrajku in kako se naj delavcem stanje zboljša.

Za poduk in kratek čas.

Velikomoravska država.

V spomin tisočletnice Svetopolkove smrti; spisal Ciriljev.

Prvi moravski vladar, katerega zgodovina omenja, je bil Mojmir, ki je l. 830. pregnal Pribino, kneza v Nitri, v sedanji Slovaški, iz dežele. Pribina pa je našel zavetje pri cesarju Ljudevitu Pobožnem, kateri mu je podaril deželo med Dunavom in Dravo. Mojmir je svojo državo, ki je prvotno obsegala sedanje Moravsko in Dolenje Avstrijsko, kmalu znatno razširil, s čemur se je jako zameril nemškemu kralju Ljudevitu Nemcu, ki je z nevoljo opazoval vedno naraščajočo moč svojega sosedu. Da bi nevarno odstranil, ki mu je pretila od Mojmira, prihrumi l. 846. z veliko vojsko na Moravsko, odstavi Mojmira od vlade ter postavi na knežji prestol njegovega sinovca Ratislava. Ta pa ja bil moder vladar in je čakal na ugodni trenotek, da odreče Nemcem pokorščino. Zato se l. 853. zaveže z Bolgari in kmalu potem (855) premaga Ljudevitovo vojsko ter tako postane neodvisen vladar.

Ratislav je bil oni plemeniti mož, ki je poklical sv. blagovestnika, Cirila in Metoda (863), da bi prinesla Slovanom luč prave Kristusove vere. Pod njegovo vlado pridobila sta sveta brata, ki sta prinesla s seboj tudi slovanske črke, predrago svetinjo za vse slovanske narode od papeža Hadrijana II., ki je potrdil staroslovensščino, jezik takratnih panonskih Slovencev, kot bogoslužni jezik, do katerega imajo vsi Slovani, torej tudi Slovenci pravico.

Ali dolgo ni bilo več prisojeno Ratislavu, najplemenitejšemu od vseh moravskih vladarjev, delovati za telesni in tudi dušni blagor svojega naroda, kajti l. 870. se je njegov bratranec Svetopolk, ki je vladal v Nitri, zavezal s Karlmanom korotanskim ter pahnil Ratislava s prestola. V boju so Nemci Ratislava ujeli in ga odvedli v Regensburg, kjer so mu iztaknili oči ter ga vrgli v dosmrtno ječo. Kdaj je umrl, se ne vé. Nemci so to priliko dobro porabili ter si osvojili celo Moravo. Nje upravo pa je izročil Karlman grofoma Viljemu in Englskalku, ki sta obskrbovala vshodno krajino. Pri tem se Nemci niso ozirali na Svetopolka, temveč so ga

kmalu potem tožili izdaje, ga ujeli ter odvedli tudi njega v ječo v Regensburg (871). Moravani pa se niso hoteli uklanjati Nemcem, nego so se kmalu vzdignili pod vodstvom duhovnika Slavomira proti njim, da bi se osvobodili sramotnega jarma. Svetopolk pa si je med tem zopet pridobil zaupanje Nemcev takó, da so ga poslali z vojsko nad uporne Moravane. Pri tej priliki pa se je grozno maščeval nad njimi. Ko sta sovražni vojski trčili druga ob drugo, pristopil je k svojim rojakom ter njim na čelu popolnoma pobil nemško vojsko. V grozoviti bitki pri Velegradu ali pri gradu Devini padla sta tudi grof Viljem in Englskalk. Tako je prišel Svetopolk na prestol velikomoravske države (871), in je kmalu postal mogočen vladar.

Nemci so kmalu zopet prišli z vojsko nadnj (827), ali Svetopolk se je vedno hrabro držal. Naposled je bil kralj Ljudevit Nemec prisiljen skleniti z njim mir v Forchheimu (874), v katerem ga je priznal kot vladarja Morave.

V istem času pribori Svetopolk svoji domovini poleg politične samostalnosti tudi cerkveno. Ko je bila l. 868. ustanovljena moravsko-panonska nadškofija ter je bil papež Hadrijan II. posvetil za njenega nadškofa Metoda, vrnil se je ta po smrti brata sv. Cirila (869) zopet v domovino. Radi homatij na Moravskem ostal je pri panomskem knezu Kocelju, ki je l. 860. po smrti svojega očeta Pribine prevzel vlado ter stoloval v Blatogradu v zahodni Ogerski. Podložniki Koceljevi so bili panonski Slovenci, predniki današnjih ogerskih Slovencev. Tu je Metod goreče deloval za utrditev krščanske vere med Slovenci, izpodrinil nemške duhovnike ter vpejal slovenski bogoslužni jezik mesto prejšnjega latinskega. Ali nemški škofje, katerim nikakor ni šla v glavo ustanovitev moravsko-panonske nadškofije, kakor tudi ne slovenski jezik pri službi božji, poklicali so Metoda pred se, da se opraviči ter ga vrgli v ječo. Dve leti in pol (871—873) bil je Metod v ječi na Švabskem, dokler ni papež Ivan VIII. ukazal nemškemu škofu pod kaznijo izobčenja, da izpuste popolnoma nedolžnega Metoda. Sedaj je šel Metod v Svetopolkovo državo, očistil deželo nemškega upliva ter znova vpeljal slovensko liturgijo, ki je bila po odstranitvi Ratislava propadla.

Svetopolk je kmalu potem, ko je postal vladar, sklenil zvezo s češkim knezom Borivojem ter vzel njegovo sestro Ljubomiro za ženo (873). Po Forchheimskem miru živel je v prijateljstvu s Karlmanom in po njegovi smrti (880) z njegovim sinom Arnulfom.

V tem času je Metod neumorno deloval za dušni blagor moravskega ljudstva. Krščanstvo se je širilo tudi zunaj moravskih mej, kajti l. 878. krstil je Metod češke kneza Borivoja in njegovo ženo Ljudmilo, ki je pozneje postala svetnica. Tako si je Kristusova vera s slovensko liturgijo pridobivala tudi na Češkem vedno več tal. Toda nemški škofje, njim na čelu solnograški nadškof, niso mirovali ter so Metoda znova zatožili pri papežu radi rabe slovenskega jezika pri sv. maši ter ga obdolžili celo krivoverje, da bi si tako zopet mogli pridobiti cerkveno pravico do moravsko-panonskih pokrajin, katere so si prej bili po krivici prisvojili, kar jim je papež tudi jasno dokazal. Metod je zato moral drugikrat v Rim (879), kjer se je pred papežem sijajno opravičil. Papež Ivan VIII. se je prepričal o pravovernosti Metodovi ter z veseljem zopet potrdil slovensko liturgijo (880). Tako je Metod osramotil vse svoje sovražnike. Potrditev slovenskega bogoslužnega jezika je, rekel bi, najvažnejši dogodek v zgodovini Svetopolkovega vladanja.

(Konec prih.)

Smešnica. Metlar svojemu tovarišu: »Ne gre mi v glavo, kako ti je mogoče, metle še boljši kup prodaj